

Kommunstyrelsen

Regeringskansliet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkandet SOU2020:78 Tillgängliga stränder – ett differentierat strandskydd, M2020.0232.

Sammanfattning

Kommunen är tveksam till att förslaget bidrar till att förändra strandskyddet i grunden. Det som föreslås är endast justeringar i paragrafer och inte stora förändringar. Kommunen ser en risk att även detta förslag kommer leda till att syftet med lättnaderna blir svåra att tillämpa i och med det underlag som krävs i framförallt översiktsplan för de förenklingar som föreslås. Kommunen har svårt att se hur det lokala inflytandet ska kunna öka eftersom Länsstyrelsens roll som överprövande instans och som beslutande instans för upphävande av strandskydd samt granskande vid utpekande i översiktsplan kvarstår.

För Sollefteå kommun innebär möjligheten att peka ut områden som landsbygdsområden med ökad möjlighet till bebyggelse värdefullt. Men eftersom efterfrågan på mark och exfolateringsstryck är mycket litet förefaller det omöjligt för kommunen att kartlägga var i kommunen efterfrågan kommer uppstå. Självklart vill kommunen fortsätta värna om de strandområden som är särskilt värdefulla för strandskyddets syften även fortsättningsvis men att peka ut områden som kanske kan vara intressant för enstaka kompletteringar förefaller orimligt resursmässigt.

Kommunen önskar istället generella riktlinjer för hur bedömningen ska ske i varje enskilt ärende. I översiktsplanen är det enklare att redovisa de områden som inte är aktuella som Landsbygdsområden av olika anledningar än att ta fram underlag för att bevisa lämpligheten i alla andra områden.

Viktigt att belysa är hur strandskyddets ställningstagande ska värderas inom områden som är av riksintresse för friluftsliv. Inom de riksintressen för friluftsliv som finns längs älvdalarna i kommunen idag återfinns även de flesta av kommunens centralorter och även den största delen sammanhållen bebyggelse. I en prövning idag, är det svårt för en enskild etablering att bemöta varför hans enskilda intresse om bostadsbyggande ska väga tyngre än allmänintresset för friluftsliv.

Remissinstansens synpunkter

Kommunen har valt att bemöta de delar av betänkandet och förslagen till ändring av författningarna som främst kommer att beröra Sollefteå. Ändringsförslaget skrivs med *kursiv stil* och synpunkterna med vanlig stil.

13 § Strandskydd gäller vid havet och vid insjöar som är större än en hektar och vattendrag som är bredare än två meter. Strandskydd gäller inte vid anlagda vatten som har tillkommit efter 1975.

Upphävandet av strandskydd runt små sjöar och vattendrag är positivt för kommunen som tidigare hade ett liknande förordnande innan senaste ändringen av strandskyddet trädde i kraft. Idag är detta strandskydd mer en bromskloss i byggnation och utveckling än vad det är till gagn för strandskyddets syften. Däremot har kommunen undermålig kunskap om vilka av dessa vattendrag och mindre sjöar som verkligen har och kan få betydelse för strandskyddets syften nu och i framtiden.

17 a § Med landsbygdsområde avses ett strandskyddat område

- 1. där tillgången på obebyggd mark är god,*
- 2. där efterfrågan på mark för bebyggelse inte är stor, och*
- 3. som inte är av särskild betydelse för något av strandskyddets syften.*

En kommun får

- 1. ansöka om att strandskyddet ska upphävas inom ett landsbygds-område enligt 18 § tredje stycket, eller*
- 2. redovisa ett landsbygdsområde i kommunens översiktsplan.*

Förslaget liknar tyvärr den metod som används idag för nuvarande Lis-områden allt för mycket. Lagstiftningen hänvisar till värdeord som; *god, inte stor, inte av särskild betydelse*. Dessa värdeord gör att bedömningen av dessa värdeord hamnar i betraktarens ögon och därför hamnar också praxis mest troligt där de flesta dispensprövningar sker, i områden med högre exploateringsstryck än vad lagstiftaren avsåg från början. Ett visst resonemang om hur det ska bedömas finns angivet i utredningen men samtidigt hänvisas till en bedömning från fall till fall.

Punkt 1 och punkt 2 med god tillgång på obebyggd mark och en låg efterfrågan på mark torde inte vara allt för svårt att bevisa för en kommun likt Sollefteå med huspriser långt under priset för nybyggnation och en nedåtgående befolkningmängd.

Punkt 3 är den punkt som kommer kräva mest utredningar. Vad betyder *inte av särskild betydelse* för strandskyddets syften? Strandskyddet syfte ska ta hänsyn till både nuvarande och kommande generationer. Kommunerna har mest kunskap och kännedom om sin egen kommun men om detta ska presenteras i skriven text för överprövande och granskande instanser krävs ett gediget underlag och arbete. Sollefteå kommun har inte mäktat med att peka ut Lis-områden som uppfyllt länsstyrelsens granskningsyttrande varför de Lis-områden inte automatiskt kommer övergå till landsbygdsområden. Dagens Lis-områden är små till ytan men omfattade ett stort utredningsbehov framför allt i form av naturvärdes inventeringar. Med större områden behövs ytterligare resurser för utpekande vilket inte är genomförbart för kommuner som inte kan förutse vart

exploateringen kommer ske. Kommunen önskar därför snarare ett alternativ med utpekande i översiktsplanen över områden olämpliga som landsbygdsområden tillsammans med en riktlinje som kan användas vid bedömningarna om området för prövningen kan anses falla inom ramarna för landsbygdsområde.

Länsstyrelsen ska digitalisera vart strandskyddet gäller och inte inom två år efter ikraftträdande. Kommunen är tveksam att Länsstyrelsen Västernorrland kommer mäka med det uppdraget utan ökade resurser. Små sjöar och vattendrag är inte inventerade på det sätt som önskas för att möjliggöra upphävande eller införande av strandskydd på det sätt som avses.

18 § Länsstyrelsen ska i det enskilda fallet.....helt eller delvis upphäva strandskyddet inom ett eller flera landsbygdsområden....

Samma synpunkter som i föregående. Stor osäkerhet om i vilken omfattning utredning kommer krävas.

. 18 d §

Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet inom ett landsbygdsområde som redovisats i översiktsplan får man, utöver det som anges i 18 c §, också beakta om området

- 1. behövs för enstaka en- eller tvåbostadshus och tillhörande komplementbyggnad samt åtgärder som hör till bostadsbyggnaden,*
- 2. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse av att uppföra eller utveckla sammanhållen bebyggelse, eller*
- 3. behövs för byggnader, anläggningar, anordningar och åtgärder som är nödvändiga för en verksamhet, om verksamheten har fördel av ett strandnära läge*

Redovisning av de utökande dispensskälen som kan användas inom landsbygdsområden. Skäl 1, behövs för enstaka, en- eller tvåbostadshus och tillhörande komplementbyggnader. I detta skäl önskar kommunen att skälet även kan användas vid bedömning inför en potentiell fastighetsregelring där en enskild fastighetsägare behöver ta mer mark i anspråk för att uppföra t.ex. ett garage el liknande.

Skäl 2, finns redan som skäl 5 i nuvarande lagstiftning. Enklare vore kanske att öka differentieringen i bedömningarna i nuvarande dispensskäl, se exempel på praxis för nuvarande skäl 2, väl avgränsat längre ner i yttrandet.

Skäl 3, ha fördel av strandnära läge? Hur ska det bedömmas, utredningen anger främst självklara fall som kanotklubbar och campingar. Hur ska bedömningen ske i gränslandet, när bara en mindre del av en verksamhet som vill etablera sig har fördel av läget. Hur ska bedömningen ske?

18 f §

Här får länsstyrelsen möjlighet att besluta om strandskydd där det annars inte ska gälla.

I vår kommun kommer detta gälla vid mindre sjöar och vattendrag. I dessa områden kommer främst områden som har höga naturvärden vara föremål för återinförande.

Tyvär saknas ett komplett underlag för vilka mindre sjöar och vattendrag som hyser dessa naturvärden idag.

Gällande upphävande av äldre detaljplaner oavsett syfte och omfattning bör kommunen ansvara för bedömningen om strandskyddet behöver återinföras eller ej i alla detaljplaner.

Utökad egeninitierad tillsyn

I utredningen föreslås Naturvårdsverket få ökade medel för att satsa på bl.a. tillsynsvägledning. Få kommuner behöver vägledning i hur tillsyn ska bedrivas, alla kommuner arbetar med tillsyn inom miljöbalkens område på ett eller annat sätt. Största problemet med ökad tillsyn i vår kommun är snarare det underlag i form av flygfoton och likanande som inte finns att tillsyna från. Nya överträdelser är inte ett problem att identifiera där finns en tydlig vägledning under flygfoton idag. Betydligt svårare är äldre överträdelser som skett efter 1975 och som ev. uppförts med någon av de undantagsregler som gällt över tid. För Sollefteå kommun finns inte fullständiga flygfoton från 60-, 70-, -80talen, de foton som finns har dålig upplösning varför fritidshus i skogsområden knappt går att urskilja mellan träd och varierande terräng.

Utöver betänkande vill kommunen att följande beaktas

De särskilda skäl som finns idag har till viss del erhållit en rättspraxis som Sollefteå kommun har svårt att leva upp till. Till exempel skäl nr 2, *"väl avskilt från området närmast strandlinjen"* Eftersom vi inte har det bebyggelsestryck som återfinns i andra delar av Sverige kan inte begreppet väl avskilt vara detsamma. I Sollefteå finns inga attraktiva strandområden för bebyggelse på andra sidan en asfalterad väg med 70km/h som hastighet, dessa vägar är snarare att uppfatta som bland de större vägarna i vår kommun. Här önskas en mer differentierad syn på avskildhet, där den lokala kunskapen hos kommunen tillåts vara vägledande istället för dagens praxis.

Även skäl 1 *"redan ianspråktaget"* skapar ett problem för de jaktstugor och fritidshus som har s.k. naturtomter. I vår kommun är det vanligt förekommande bland fritidsbebyggelse och skälet redan i anspråktaget förefaller inte gälla lika enkelt om inte tomten har gräsmatta med bärbuskar. Grunden för bedömningen *inte av betydelse för strandskyddets syften* behöver få en större betydelse för att skapa en tydligare differentiering även i detta skäl.

Bryggor är en annan dispenspliktig åtgärd som blivit svår att ge dispens för. I Sollefteå är de flesta bryggor enkla s.k. flytbryggor för att förtöja nån enskild mindre båt. Större privata eller ens samfällda brygganläggningar med pirar och pålar förekommer mycket sparsamt. För att lämna dispens för brygga är rättspraxis numera i princip *"endast för yrkesfiske eller samfällda båthamnar"*. I Sollefteå kommun är det i princip omöjligt att bedriva yrkesfiske pga. de kraftverk som etablerats i våra älvar för energiproduktion. De enda samfällighetsbryggor som existerar återfinns i tätorten där också den enda officiella farleden finns. Kommunen anser inte att alla har rätt till egen brygga men samfälligheter och samordning ser annorlunda ut på landsbygd än inne i stan, därför behöver en mer differentierad syn med större lokalt inflytande för dispens vara möjlig även här.

Fastighetsregleringar inom strandskyddat område har blivit betydligt svårare att genomföra. Vid nybildning av bostads/fritidsfastigheter har kommunen inga synpunkter på att en fastighet inte behöver vara större än ändamålets syfte. Men problem uppstår när en befintlig fastighetsägare ansöker om reglering inom strandskydd. Även i dessa ärenden behöver en mer differentierad syn om hur markanvändningen är idag och hur den har sett ut över tid få större betydelse. Även tillgången på mark och efterfrågan för exploatering bör vägas in i bedömningen vid fastighetsregleringar. Sollefteå kommun är mycket positiva till mindre jordbruksfastigheter där fastighetsägare kan kombinera sitt dagliga arbete med ett småskaligt hobbyjordbruk. Ett småskaligt hobbyjordbruk innebär inte att hela fastigheten nödvändigtvis anses vara ianspråktagen och sakna betydelse för strandskyddets syften.

Undantagen för areella näringar. Kommunen vill möjliggöra för flera näringar att ta del av de lättnader som finns för framförallt jord- och skogsbruk idag. Kommunen önskar att bedömningen ska ligga i syftet med åtgärden inte om företaget har en betydande del av sin inkomst från verksamheten för att kunna nyttja undantaget. I Sollefteå finns väldigt få stora jord- och skogsbruksföretag som kan nyttja undantagen och det blir allt viktigare hur mindre småskaliga företag som har en positiv verksamhet för landsbygdens framtidsöverlevnad kan fortleva i våra älvdalar.

I detta ärende har Kommunstyrelsen beslutat på underlag från Miljö- och byggenheten, Följande tillägg beslutades under sammanträdet KS 43/2021 § 53 2021-04-13.

En anpassning av strandskyddet är en viktig rättvisefråga framför allt för landsbygderna. Det är också viktigt att skapa utrymmer för ett ökat lokalt inflytande gällande dispenser. Inom landsbygdspolitiken finns ett antal utmaningar, så som demografisk utveckling, geografiska avstånd och förutsättningar för byggande och verksamheter. Landsbygdskommuner bör för ökat lokalt inflytande ges rätt att besluta om strandskydd utan överprövning av länsstyrelsen.